AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ

Azərbaycan Respublikasının
Təhsil Nazirliyinin
381 nömrəli 21 08 2020-ci
il tarixli əmri ilə təsdiq edilmişdir.

VƏTƏNDAŞLARIN MÜRACİƏTLƏRİ İLƏ İŞ VƏ KOMMUNİKASİYA ŞÖBƏSİ
TƏHSİL NAZİRLİYİ

ƏSLİ İLƏ DÜZDÜR

BAKALAVRİAT SƏVİYYƏSİNİN (ƏSAS (BAZA) ALİ TİBB TƏHSİLİNİN) İXTİSAS ÜZRƏ

TƏHSİL PROQRAMI

İxtisasın (proqramın) şifri və adı: 050104 - Dil və ədəbiyyat müəllimliyi (dillər üzrə)

BAKI – 2020

BAKALAVRİAT SƏVİYYƏSİNİN 050104 - Dil və ədəbiyyat müəllimliyi (dillər üzrə) İXTİSASI ÜZRƏ TƏHSİL PROQRAMI

1. Ümumi müddəalar

1.1. Bakalavriat səviyyəsinin **"050104 - Dil və ədəbiyyat müəllimliyi (dillər üzrə)"** ixtisası üzrə Təhsil Proqramı (bundan sonra ixtisas üzrə Təhsil Proqramı) "Təhsil haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin müvafiq qərarlarına, eləcə də "Ali təhsilin bakalavriat (əsas (baza) ali tibb təhsili) səviyyəsi üzrə ixtisasların (proqramların) Təsnifatı"na uyğun hazırlanmışdır.

1.2. Təhsil Proqramının məqsədləri aşağıdakılardır:

- İxtisas üzrə məzunun kompetensiyalarını, ixtisasın çərçivəsini, fənlər üzrə təlim və öyrənmə metodlarını, qiymətləndirmə üsullarını, təlim nəticələrini, kadr hazırlığı aparmaq üçün infrastruktura və kadr potensialına olan tələbləri, tələbənin təcrübəkeçmə, işədüzəlmə və təhsiliniartırma imkanlarını müəyyənləşdirmək;
- Tələbələri və işəgötürənləri məzunların əldə etdiyi bilik və bacarıqlar, eləcə də təlim nəticələri barədə məlumatlandırmaq;
- Təhsil Proqramı üzrə kadr hazırlığının bu proqrama uyğunluğunun qiymətləndirilməsi zamanı bu prosesə cəlb olunan ekspertləri məlumatlandırmaq.

1.3. Təhsil Proqramı tabeliyindən, mülkiyyət növündən və təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən və **"050104 - Dil və ədəbiyyat müəllimliyi (dillər üzrə)"** ixtisası üzrə bakalavr hazırlığını həyata keçirən bütün ali təhsil müəssisələri üçün məcburidir.

1.4. Tələbənin 5 (beş) günlük iş rejimində həftəlik auditoriya və auditoriyadankənar ümumi yükünün həcmi 45 saatdır (xüsusi təyinatlı ali təhsil müəssisələri istisna olmaqla). Həftəlik auditoriya saatlarının həcmi ümumi həftəlik yükün 50%-dən çox olmamalıdır. İxtisasın xüsusiyyətindən asılı olaraq həftəlik yükün həcmi dəyişdirilə bilər.

2. Məzunun kompetensiyaları

2.1. Təhsil Proqramının sonunda məzun aşağıdakı ümumi kompetensiyalara yiyələnməlidir:

- İxtisası üzrə Azərbaycan dilində şifahi və yazılı kommunikasiya bacarıqlarına;
- İxtisası üzrə ən azı bir xarici dildə kommunikasiya bacarıqlarına;
- Azərbaycan dövlətçiliyinin tarixi, hüquqi, siyasi, mədəni, ideoloji əsasları və müasir dünyadakı yeri və roluna dair sistemli və hərtərəfli biliklərə, milli dövlətimizin perspektiv inkişafını proqnozlaşdırma qabiliyyətlərinə;
- Milli dövlətimizin qarşılaşdığı təhdidləri və çağırışları müəyyənetmə bacarıqlarına;

- İş yerində informasiya texnologiyalarından istifadə etmək qabiliyyətinə;
- Komandada iş, problemin həllinə ortaq yanaşmaya nail olmaq qabiliyyətinə;
- Yeni şəraitə uyğunlaşmaq, təşəbbüs irəli sürmək qabiliyyətinə və uğur qazanmaq iradəsinə;
- Məsələlərin həlli üçün əlavə məlumat resurslarını müəyyən etmək və seçə bilmək qabiliyyətinə;
- Peşəkar məqsədlər üçün müvafiq məlumatı təhlil etmək, ümumiləşdirmək və tətbiq etmək bacarıqlarına;
- Peşəkar fəaliyyətini planlaşdırmaq və təşkil etmək, gələcək təhsilini və mövcud bacarıqlarını təkmilləşdirilmək, vaxtı idarə etmək və tapşırıqları vaxtında tamamlamaq qabiliyyətinə;
- Fəaliyyətində sosial və ekoloji məsuliyyətə, eləcə də vətəndaş şüuru və etik yanaşmaya, həmçinin keyfiyyətə üstünlük vermək bacarığına;
- Bilik və bacarıqlarını inkişaf etdirmək məqsədilə vəziyyəti və özünü yenidən qiymətləndirmək və özünütənqid bacarığına.

2.2. *Təhsil Proqramının sonunda məzun aşağıdakı peşə kompetensiyalarına yiyələnməlidir:*

- İxtisas dilində sərbəst şifahi və yazılı kommunikasiya bacarıqlarına;
- İxtisas dilinə aid mövcud qrammatik və orfoqrafik qaydaları, dil-danışıq normalarını tətbiqetmə bacarığına;
- İxtisas ölkəsinə aid ədəbiyyat nümunələrini, tarixi və mədəni faktları təqdimetmə, təhliletmə və qiymətləndirmə bacarığına;
- Azərbaycan ədəbiyyatı, mədəniyyəti, tarixi ilə bağlı biliklərini, milli adət-ənənə və dəyərlərlə bağlı məlumatları ixtisas dilində təqdimetmə, təhliletmə və qiymətləndirmə bacarığına;
- İxtisası üzrə tədris-məlumat resurslarını seçmək, qruplaşdırmaq, fəal təlim metodunun tələblərinə uyğun dərsdə istifadə etmə və onlara yaradıcı yanaşma bacarığına;
- Müasir dərsin məqsədlərinə, strukturuna və mərhələlərinə uyğun olaraq, interaktiv və inteqrativ təlim metod və mexanizmlərinin tətbiqi bacarığına;
- İnklüziv təlimə cəlb olunmuş və risk qrupuna aid uşaqlarla işləmək qabiliyyətinə, bu və digər fəaliyyətlərində müəllim-şagird-valideyn əməkdaşlığına nailolma bacarığına;
- İnformasiya texnologiyalarının fəal tətbiqi yolu ilə təqdim olunan mövzulara, tədqiq edilən suallara, dərsdə yaranan tədris situasiyasına uyğun motivasiya yaratma qabiliyyətinə;
- İxtisası üzrə ən müasir elmi-pedaqoji bilik və informasiyaları əldə etmək, tədris prosesində, özünün şəxsi və karyera inkişafında onlardan yararlanmaq bacarığına;
- Şagirdlərin dərsdəki fəaliyyətinin motivasiya olunması və rəğbətləndirilməsi üçün mövcud qiymətləndirmə formaları və üsullarını tətbiqetmə bacarığına;
- Tədris proqramı müddətində qazandığı pedaqoji və psixoloji bilikləri, mənimsədiyi pedaqoji yanaşmaları praktikada tətbiqetmə bacarığına;

- Təlim prosesində təhsilalanlarda mənəvi-ideoloji, idraki, əxlaqi, vətənpərvərlik və estetik tərbiyənin, geniş dünyagörüşünün formalaşmasına nailolma bacarığına;
- Dil və ədəbiyyat müəllimi olaraq azərbaycançılıq ideologiyasını təbliğ edən milli ədəbiyyat nümunələrini, Azərbaycanın və azərbaycanlıların müsbət obrazını yaradan rus və dünya ədəbiyyatının tanınmış əsərlərini, bu istiqamətdə tədris proqramına daxil edilən mövzuları pedaqoji ustalıq və məhəbbətlə auditoriyaya çatdırma bacarığına;
- Şagirdlərə milli və bəşəri dəyərlərə hörmət və ehtiram hissinin aşılanması, şəxsiyyət kimi onları milli-mənəvi dəyərlər və humanist prinsiplər əsasında formalaşdırma qabiliyyətinə.

3. Təhsil Proqramının strukturu

3.1. **"050104 - Dil və ədəbiyyat müəllimliyi (dillər üzrə)"** ixtisası minimum 240 (4 il) AKTS kreditindən ibarətdir. Kreditlər aşağıdakı şəkildə bölüşdürülür:

Fənlərin sayı	Fənnin adı	AKTS krediti
	Ümumi fənlər	**30**
1	**Azərbaycan tarixi.** *Bu fənn Azərbaycanın dövlətçilik ənənələrinin yaranması, formalaşması və inkişafını sistemli şəkildə, xronoloji ardıcıllıqla öyrənir, müasir Azərbaycan dövlətçiliyinin formalaşmasında siyasi, ideoloji, iqtisadi, mədəni amillərin rolunu təhlil və tədqiq edilir. Müasir dünyada Azərbaycan dövlətinin yeri və rolu sistemli təhlil edilir.*	5
2	**Azərbaycan dilində işgüzar və akademik kommunikasiya.** *Bu fənn çərçivəsində tələbələrə Azərbaycan dilində təqdimat etmək, natiqlik, akademik və işgüzar yazı bacarıqlarının aşılanmasına xüsusi diqqət yetirilməlidir.*	4
3	**Xarici dildə işgüzar və akademik kommunikasiya.** *Bu fənn çərçivəsində tələbələrə ixtisası üzrə xarici dillərdən birində təqdimat etmək, natiqlik, akademik və işgüzar yazı, şifahi və yazılı bacarıqların aşılanmasına xüsusi diqqət yetirilməlidir.*	15
4	**Seçmə fənlər** *(Seçmə fənlər ali təhsil müəssisəsi tərəfindən müəyyən edilir. İxtisasın spesifikasından asılı olaraq seçmə fənlərə əlavələr edilə bilər)*	
4.1	Fəlsəfə Sosiologiya Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və hüququn əsasları Məntiq Etika və estetika	3

4.2	Informasiyanın idarə edilməsi Politologiya Sahibkarlığın əsasları və biznesə giriş	3
	İxtisas fənləri	**120**
5.	**Pedaqogika.** *Bu fənnin tədrisində pedaqogikanın nəzəri əsasları, təlim-tərbiyə nəzəriyyələri, təlimin qanunauyğunluqları, prinsipləri, metodları, vasitələri, təşkili formaları, müasir təlim texnologiyaları, məktəbin idarə olunması və ona rəhbərliyin forma və metodları öyrənilir*	10
6.	**Psixologiya.** *Bu fənnin tədrisində psixologiyanın predmeti, metodları, şagirdlərin yaş və psixoloji xüsusiyyətləri, onları öyrənmək üçün psixoloji metodlar tərtib etmək, onları diaqnostik ölçüdə tədqiq etmək öyrənilir.*	7
7.	**Təhsildə İKT.** *Bu fənn İKT vasitələrindən istifadənin müasir üsul və metodlarına, hesablama texnikası bazasında fəaliyyət göstərən multimediya texnologiyalarına, məlumatın daxil edilməsinə, toplanmasına, emalına, ötürülməsinə diqqət yetirir. Elektron tədris resursları və elektron lövhənin təlim prosesində istifadə edilməsinə, innovasiyaların idarəedilməsinə, distant təhsil, videokonfransların təşkili, aparat, proqram vasitələri və internetdə axtarış sistemləri ilə işləməyi diqqətə çatdırır.*	5
8.	**Multikulturalizmə giriş.** *Bu fənn multikulturalizm haqqında ümumi anlayışları, onun inkişaf mərhələlərini, bu sahədə əsas nəzəriyyələrin xüsusiyyətlərini, cəmiyyətdə mövcud olan etnik, irqi, dini və mədəni müxtəlifliklərin qorunması istiqamətində dövlətin apardığı siyasəti öyrədir. Azərbaycan Respublikasının multukulturalizm siyasətinin, sosial-mədəni proseslərin mahiyyətini, onun xüsusiyyətlərini və bu siyasətin ölkədə uğurla həyata keçirilməsinin səbəblərini təhlil edir.*	3
9.	**İxtisas dili (müasir dil).** *Bu fənnin tədrisi ixtisas dilinin fonetikasının, leksikasının, morfologiyasının və sintaksisinin sistemli və ardıcıl şəkildə öyrədilməsini, təhsilalanlara müasir dilin nəzəri və praktik aspektlərinin dərindən mənimsədilməsini, səlis nitq və yazı vərdişlərinin qazanılmasını, fonetika, leksika və qrammatika üzrə istənilən mövzunun və bölmənin sərbəst şəkildə təqdimatı bacarıqlarının əldə olunmasını, sərbəst tədqiqat işi yerinə yetirmək vərdişlərini təkmilləşdirmək vəzifəsini qarşıya*	24

	məqsəd qoyur.	
10.	**Dilçiliyin əsasları.** *Fənnin tədrisində məqsəd tələbələrə linqvistik fənlər sistemində ümumi dilçiliyin yeri, dilin yaranması və mahiyyəti, dilin quruluşu, dünya dillərinin müxtəlifliyi, dilçiliyin əsas anlayışları və terminləri, dilin öyrənilmə metod və üsulları haqqında biliklər verməkdən, onlarda müasir dilçiliyin ümumi məsələləri və nəzəri əsasları haqqında ilkin, ümumi və zəruri təsəvvürlər yaratmaqdan, təhsilalanlara göstərilən mövzu və aspektlərləri sərbəst şəkildə təqdim etmək bacarığı aşılamaqdan ibarətdir.*	5
11.	**İxtisas dilinin stilistikası.** *Bu fənnin tədrisi dil və ədəbiyyat müəllimi hazırlığı proqramı üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Əsas məqsəd funksional üslubların səciyyələndirilməsindən, onları formalaşdıran vasitələrin, müvafiq mətnlər üzərində işləyərkən danışıq, elmi, rəsmi-işgüzar, publisistik, eləcə də ədəbi-bədii üslubların dil xüsusiyyətlərinin, leksik-qrammatik özəlliklərin müəyyən olunması bacarığının aşılanmasından ibarətdir. Leksik və qrammatik səhvlərin təhlilinin aparılması, qrammatik normaların pozulduğu mətnlərin redaktəsi düzgün, dəqiq və məntiqli nitq qurmaqda tələbələrə kömək edir.*	5
12.	**İxtisas ölkəsinin şifahi xalq ədəbiyyatı.** *Şifahi xalq ədəbiyyatının əsas xüsusiyyətləri, mənbələri, daşıyıcıları, toplanma və qorunma məsələləri, müasir şəraitdə inkişaf meyilləri, eləcə də folklor və yazılı ədəbiyyat arasında əlaqələr barədə tələbələrdə təsəvvür formalaşdırılır. Onlar ayrı-ayrı janrlarda yaradılmış şifahi xalq yaradıcılığı nümunələri haqqında konkret məlumata sahib olur, bədii mətnlərin təhlilini aparmaq, onları şərh etmək, seçilmiş parçaları yadda saxlamaq bacarığı əldə edir, ixtisas ölkəsinin folkloru ilə milli folklor arasındakı tipoloji, mövzu-ideya və sair oxşarlıqları tapmaq və təqdim etmək bacarığı nümayiş etdirirlər.*	5
13.	**İxtisas ölkəsinin ədəbiyyatı.** *Bu kursun ixtisas ölkəsi ədəbiyyatının Qədim, Orta əsrlər, Yeni və Ən yeni dövrlər ədəbiyyatı şəklində ayr-ayrı fənlər formasında geniş və dərin şəkildə tədrisi tələbələrin müvafiq peşə kompetensiyaları əldə etmələri, onların hərtərəfli şəxsiyyət kimi formalaşması, öz ixtisasına olan marağının motivasiya olunması nöqteyi-nəzərindən mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Tələbələr ixtisas ölkəsi ədəbiyyatı kursuna daxil olan müəlliflər və ədəbiyyat nümunələri, ədəbi istiqamət, cərəyanlar*	20

	və məktəblər haqqında müfəssəl biliklər qazanır, ədəbi mətnləri mütaliə və təhlil edir, əsərləri və onlardan parçaları yadda saxlayır, onların analizi və təqdimatı ilə bağlı sərbəst elmi iş yerinə yetirirlər. İxtisas ölkəsi ədəbiyyatı ilə milli ədəbiyyatın əlaqələri, qarşılıqlı tərcümə prosesi barədə məlumatlar əldə edirlər.	
14.	**Azərbaycan ədəbiyyatı.** *İxtisasın xüsusiyyətinə uyğun olaraq, bu fənn tələbələrə məktəbdəki ədəbiyyat kursu üzrə təqdim olunan klassik və müasir Azərbaycan ədəbiyyatı haqqında geniş və müfəssəl məlumatların verilməsi, milli ədəbiyyatın inkişaf mərhələləri və xüsusiyyətləri barədə biliklərin aşılanması məqsədi daşımaqla yanaşı, onlarda ayrı-ayrı dövrləri, müəllifləri, ədəbi abidələri və əsərləri təqdimetmə bacarığının, milli ədəbiyyatı dünya və rus ədəbiyyatı ilə müqayisədə və bir müstəvidə şərh etmək qabiliyyətinin formalaşdırılması vəzifəsini qarşıya qoyur.*	5
15.	**Dünya ədəbiyyatı.** *Tələbələr Antik, Qədim və Orta əsrlər ədəbiyyatının səciyyəvi xüsusiyyətlərinə, XVII-XVIII və XIX-XX əsrlər Avropa ədəbiyyatına xas olan ədəbi cərəyanlara, bu ədəbi cərəyanları və məktəbləri təmsil edən müəlliflərin, eləcə də yeni və ən yeni dövrlər dünya ədəbiyyatının aparıcı nümayəndələrinin yaradıcılığına yaxından bələd olur, kurs üzrə təqdim edilən müəlliflərin ədəbi-fəlsəfi görüşləri ilə tanış edilir, təhsilalanlar tərəfindən bədii əsərlərin sərbəst şəkildə təhlili və təqdimatı bacarığının nümayiş olunmasına şərait yaradılır, onlarda müasir dünya ədəbi prosesinin inkişaf meyilləri və qanunauyğunluqları barədə ciddi təsəvvür formalaşdırılır.*	10
16.	**Ədəbiyyatşünaslığın əsasları.** *Bədii əsərin forma (süjet və kompozisiya) və məzmun (mövzu, ideya, problematika, konflikt, obrazlar sistemi və s.) xüsusiyyətlərinin təhlilinə geniş yer verən bu fənn ədəbiyyat tarixi, ədəbiyyat nəzəriyyəsi, ədəbi tənqid və sair kursların dərindən mənimsənilməsi üçün ciddi zəmin yaratdığından tələbələrin müvafiq ədəbiyyat terminləri və anlayışları barədə biliklərini genişləndirir, bədii mətnlərin nəzəri və praktik cəhətdən araşdırılması istiqamətində onlarda konkret bacarıqların formalaşmasına xidmət edir.*	5
17.	**İxtisas dilinin tədrisi metodikası.** *Bu fənn çərçivəsində fənnin bir elm kimi formalaşması və inkişaf tarixi, tədqiqat metodları, başqa elmlərlə əlaqəsi, orta məktəbin V-XI siniflərində ixtisas dili təliminin məqsədi, vəzifələri, prinsipləri, məzmunu mənimsədilir, təhsil sahəsində kompleks məsələləri həll edə bilmək bacarığını formalaşdırılır. V-XI siniflərdə*	5

	ixtisas dili üzrə təlimin təşkili formaları; metodları; vasitələri; dərsdənkənar məşğələlərdə öyrənilməsi; dinləyib-anlama təlimi; danışma təlimi; oxu təlimi, yazı təlimi; dil qaydalarına dair bacarıqların mənimsədilməsi, İKT-dən düzgün istifadə, inteqrasiya, təlim strategiyaları və şagird nailiyyətlərinin qiymətləndirilməsi də fənnin ümumi məzmununu təşkil edir.	
18.	**Ədəbiyyatın tədrisi metodikası.** *Bu fənn ədəbiyyatın tədrisi metodikasının elmi-nəzəri məsələləri üzrə sistemli biliklər verir, yeni dərs modellərinin, müasir texnologiyaların təcrübədə tətbiqi üzrə zəruri bacarıqlar formalaşdırır, məktəbdə söz sənəti nümunələrinin kurikulumun tələblərinə uyğun olaraq mənimsədilməsi yollarını, metodikasını öyrədir.*	5
19.	**Mülkü müdafiə və ilkin tibbi yardım.** *Bu fənn fövqəladə hadisələrin qarşısının alınması, onların nəticələrinin aradan qaldırılması, kütləvi qırğın silahları, nüvə silahı, nüvə silahının tətbiqi və nəticələri, nüvə silahının zədələyici amilləri, radioaktiv çirklənmə, bioloji silahlardan qorunma üsulları, karantin tədbirləri, dinc və müharibə dövründə əhalinin mühafizəsinin xüsusiyyətləri, fərdi mühafizə vasitələri, qaza və təbii fəlakətlər zamanı xilasetmə işlərinin təşkili və yerinə yetirilməsi qaydaları, kimyəvi silahlar tətbiq edilərkən davranış və fəaliyyət qaydaları, müxtəlif zədələnmə ocaqlarında və təbii fəlakət rayonlarında ilk tibbi yardım göstərilməsində sanitar drujinalarının təşkil olunması haqqında məlumatlar öyrədir.*	6
	Ali təhsil müəssisəsi tərəfindən müəyyən edilən fənlər[1] *Burada olan fənlər hər bir ali təhsil müəssisəsi tərəfindən fərdi qaydada müəyyən edilir və həmin ixtisasın tədris planında əksini tapır.*	60
	Pedaqoji internatura	30
	CƏMİ	240

[1] Bu fənlər professor-müəllim heyətinin təcrübəsi, tədqiqat infrastrukturu, yerli və beynəlxalq iş imkanları nəzərə alınaraq ali təhsil müəssisəsi tərəfindən təklif edilir. Ali təhsil müəssisəsi tərəfindən müəyyən edilən fənlər tələbələr üçün seçmə xarakteri daşımalı, eləcə də tələbələrin xarici mübadilə proqramlarında iştirakına şərait yaratmalıdır.

4. Tədris və öyrənmə

4.1. Tədris və öyrənmə mühiti elə təşkil olunmalıdır ki, tələbələr təhsil proqramında nəzərdə tutulan təlim nəticələrini əldə edə bilsinlər.

4.2. Tədris və öyrənmə metodları müvafiq sənədlərdə (məsələn. müəllimin sillabusunda və s.) təsvir edilməli və ictimaiyyətə (məsələn, universitetin veb səhifəsində, proqramın broşurlarında və s.) açıq olmalıdır.

4.3. Tədris və öyrənmə metodları innovativ təhsil təcrübələri nəzərə alınaraq davamlı şəkildə nəzərdən keçirilməli və təkmilləşdirilməlidir. Tədris və öyrənmə metodlarının müntəzəm şəkildə təkmilləşdirilməsi universitetin keyfiyyət təminatı sisteminin bir hissəsi olmalıdır.

4.4. Təlim prosesində fərqli tədris metodlarından istifadə edilməlidir. Bu metodlar tələbəyönümlü yanaşmanı və tələbələrin təlim prosesindəki fəal rol oynamasını təşviq etməlidir. İstifadə edilə biləcək tədris və öyrənmə metodlarına aşağıdakıları nümunə olaraq göstərmək olar:

- mühazirə, seminarlar, praktiki tapşırıqlar;
- təqdimatlar, müzakirələr və debatlar;
- müstəqil iş/araşdırma (məsələn, praktiki nümunələrlə iş);
- layihələr;
- problemlərə əsaslanan tədris;
- sahə işləri;
- rol oyunları;
- hesabatlar;
- qrup qiymətləndirməsi;
- ekspert metodu;
- video və audio konfrans texnologiyaları;
- video və audio mühazirələr;
- distant təhsil;
- stimulyasiyalar; və s.

4.5. Təhsildə nəzəriyyə və praktiki təlim arasında tarazlıq gözlənilməlidir. Əsas diqqət əmək bazarının dəyişən ehtiyaclarına uyğun olaraq praktiki bacarıqların gücləndirilməsinə yetirilməlidir.

4.6. Təhsil proqramı tələbələrin müstəqilliyini dəstəkləməli və ömürboyu təlim konsepsiyasını inkişaf etdirməlidir. Təhsil prosesinin sonunda tələbə hər hansı istiqamətdə müstəqil işləyə bilməli və təhsilini ömürboyu davam etdirməyi bacarmalıdır.

5. Qiymətləndirmə

5.1. Qiymətləndirmə elə təşkil olunmalıdır ki, tələbələrin gözlənilən təlim nəticələrini əldə etmələri səmərəli şəkildə ölçülə bilinsin. Bu, əldə olunan irəliləyişi monitorinq etməyə, təhsil

proqramlarının nəticələrinə hansı dərəcədə nail olunduğunu qiymətləndirməyə, eləcə də tələbələrlə fikir mübadiləsinə şərait yaratmağa və təhsil proqramlarının təkmilləşdirilməsi üçün ilkin şərtlərin formalaşdırılmasına yardım etməlidir.

5.2. Qiymətləndirmə üsulları müvafiq sənədlərdə (məsələn, fənn proqramında, sillabusda və s.) təsvir edilməli və hamı üçün açıq (məsələn, universitetin veb səhifəsində, proqramın broşurlarında və s.) olmalıdır.

5.3. Qiymətləndirmə üsulları innovativ tədris təcrübələri nəzərə alınaraq davamlı şəkildə nəzərdən keçirilməli və təkmilləşdirilməlidir. Qiymətləndirmə üsullarının müntəzəm şəkildə yenilənməsi ali təhsil müəssisəsinin keyfiyyət təminatı sisteminin bir hissəsi olmalıdır.

5.4. Tədris prosesində fərqli qiymətləndirmə üsullarından istifadə edilməlidir. Bu üsullar tələbəyönümlü yanaşmanı və tələbələrin təlim prosesindəki fəal rol oynamasını təşviq etməlidir. İstifadə edilə biləcək qiymətləndirmə üsullarına nümunələr:

- yazılı tapşırıqlar;
- bilik və bacarıqlara dair testlər, kompüter əsaslı testlər;
- şifahi təqdimatlar;
- sorğular;
- açıq müzakirələr;
- praktika hesabatları, sahə işləri hesabatları;
- praktikada, laboratoriyada müşahidələrə əsasən bacarıqların qiymətləndirilməsi;
- layihə işlərinə dair hesabatlar;
- portfolionun qiymətləndirilməsi;
- frontal sorğu;
- qrup şəklində və özünüqiymətləndirmə; və s.

5.5. Təlim nailiyyətlərinin qiymətləndirilməsində istifadə olunan üsullar aydın müəyyənləşdirilmiş meyarlara əsaslanmalıdır və təhsil müddətində tələbənin əldə etdiyi bilik, bacarıq və qabiliyyət səviyyəsini düzgün və etibarlı şəkildə müəyyən etməyə imkan verməlidir. Təlim nəticələrinin qiymətləndirilməsi zamanı müəllimlər şəffaflıq, qərəzsizlik, qarşılıqlı hörmət və humanistlik prinsiplərini rəhbər tutmalıdırlar.

5.6. Tələbələrə müəllimlərlə/qiymətləndiricilərlə təhsillərinin bütün aspektlərini, o cümlədən qiymətləndirmə prosesini müzakirə etmək imkanı verilməlidir. Ali təhsil müəssisəsi qiymətləndirmə prosesi, yaxud qiymətlə bağlı apelyasiya prosedurlarını müəyyən etməlidir.

5.7. Akademik etika təhsil prosesində önəmli yer tutur. Tələbələrə akademik dürüstlüyə riayət etmək, plagiat problemini anlamaq öyrədilir. Onlar intellektual əməyin əqli mülkiyyət hüquqları barəsində məlumatlandırılmalıdırlar.

6. Proqramın və hər bir fənnin təlim nəticələri

6.1. Təhsil proqramının təlim nəticələri, eləcə də hər bir fənnin təlim nəticələrinin müəyyənləşdirilməsi və hər bir fənnin sillabusunun hazırlanması ali təhsil müəssisəsinin/akademik heyətin səlahiyyətindədir.

6.2. Təlim nəticələri hər bir ali təhsil müəssisəsi tərəfindən Əlavə 1-dəki formaya uyğun olaraq müəyyənləşdirilir. Təlim nəticələri matrisində (Əlavə 2) fənlərlə təlim nəticələri arasındakı əlaqə əks olunmalıdır.

6.3. Təhsil Proqramının cəmiyyətin və əmək bazarının dəyişən ehtiyaclarına cavab verən nəzəri və praktiki məzmunu təmin etməsi məqsədilə fənlərin sillabusları müntəzəm şəkildə yenilənməlidir.

7. İnfrastruktur və kadr potensialı

7.1. Təhsil Proqramının tədris, öyrənmə və qiymətləndirmə prosesi ali təhsil müəssisəsinin aşağıdakı infrastruktura malik olmasını zəruri edir:

- təhlükəsiz təhsil şəraitinə, təhsil fəaliyyəti üçün zəruri imkanlara malik binalara, maddi-texniki və tədris bazasına, təchiz olunmuş tədris kabinetlərinə və laboratoriyalara, auditoriyalara, texniki tədris vasitələrinə, kabinetlərə, yataqxanaya, su, istilik, elektrik sistemlərinə, internet xidmətlərinə, virtual muzeylərə, elektron kitabxanaya, zəngiz məlumat bazasına, məlumat axtarış sistemlərinə çıxışa malik olmalıdır.

7.2. Ali təhsil müəssisələrinin professor-müəllim heyəti, bir qayda olaraq, elmi dərəcəyə malik olur. Digər dövlət, yaxud özəl müəssisələrdən və ya digər müvafiq təşkilatlardan gələn şəxslər də tədrisə cəlb oluna bilərlər.

8. Pedaqoji internatura

8.1. Pedaqoji internatura tələbənin nəzəri biliklərinin praktikada tətbiqi, eləcə də peşə bacarıqlarının gücləndirilməsi baxımından önəmlidir.

8.2. Pedaqoji internatura ümumi təhsil müəssisələrində (ümumi orta və tam orta ümumtəhsil məktəbləri, ümumtəhsil internat məktəbləri, inteqrasiya təlimli internat tipli təhsil müəssisələri, xüsusi məktəblər və xüsusi internat məktəbləri, sağlamlıq imkanları məhdud uşaqlar üçün xüsusi məktəblər və internat məktəbləri, xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqlar üçün müəssisələr, istedadlı şagirdlər üçün məktəblər, gimnaziyalar, liseylər və digər müəssisələr) təşkil oluna bilər.

8.3. Pedaqoji internaturadan əvvəl ali təhsil müəssisəsi və pedaqoji internatura təşkil olunacaq ümumi təhsil müəssisəsi ilə müqavilə imzalanmalıdır. Eyni zamanda, tələbənin fərdi müraciəti əsasında onun ixtisasına uyğun digər ümumi təhsil müəssisəsində, o cümlədən xaricdə təcrübə keçməsinə

ORMA 4

icazə verilir. Müqavilədə şərtlər, tələbələrin hüquq və öhdəlikləri, digər zəruri təfərrüatlar əks olunur.

8.4. Pedaqoji internaturanın qiymətləndirilməsi müvafiq icra hakimiyyəti orqanın müəyyən etdiyi qaydalara əsasən həyata keçirilir.

9. Məşğulluq və ömürboyu təhsil

9.1. **"050104-Dil və ədəbiyyat müəllimliyi (dillər üzrə)"** ixtisası üzrə Təhsil Proqramının məzunları mülkiyyət formasından və tabeliyindən asılı olmayaraq peşəsinə və ixtisas dərəcəsinə uyğun gələn ümumi təhsil müəssisələrində, məktəbdənkənar təhsil müəssisələrində, peşə təhsili müəssisələrində, orta ixtisas təhsil müəssisələrində, təşkilatlarda, idarələrdə, birliklərdə və s. sferalarda, həmçinin mövcud qaydalara riayət olunmaqla müxtəlif təhsil müəssisələrində (ali məktəbdə elmi, elmi-pedaqoji fəaliyyət sahələri istisna olmaqla) işləyə bilər.

9.2. Ali təhsil müəssisəsi Təhsil Proqramının məzunlarının məşğulluğuna dair müntəzəm sorğular keçirməli, eləcə də vakant iş yerlərinə dair məlumatları öz veb səhifəsində yerləşdirməlidir.

9.3. **"050104-Dil və ədəbiyyat müəllimliyi (dillər üzrə)"** ixtisası üzrə bakalavr proqramının məzunlarının təhsillərini magistratura səviyyəsi üzrə müvafiq ixtisaslaşma seçim cədvəlinə əsasən magistr proqramlarında davam etdirə bilirlər.

9.4. Təhsil müddətində əldə olunan bilik, bacarıq və yanaşmalar məzunların müstəqil şəkildə ömürboyu təhsil almaları üçün ilkin şərtlərdəndir.

Razılaşdırılmışdır:

Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyinin Aparat rəhbərinin müavini, Elm, ali və orta ixtisas təhsili şöbəsinin müdiri

_____________________ **Yaqub Piriyev**

"___" _______________ **2020-ci il.**

Təhsil ixtisasları qrupu üzrə Dövlət Təhsil Proqramlarını hazırlayan işçi qrupun sədri

_____________________ **Cəfər Cəfərov**

"18" avqust **2020-ci il.**